

ออทิสติก ชาวองต์

AUTISTIC SAVANT

นายแพทย์ตรีศักดิ์ ลีรัตนเรขา ... จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

ออทิสติกใช้ว่าจะไม่รู้เรื่อง และเรื่องทีรูก็ใช้ว่าจะธรรมดา

จากประสบการณ์การดูแลเด็กออทิสติกของผู้เขียน พบว่า มีเด็กหลายรายที่มีความสามารถพิเศษแสดงให้เห็นโดดเด่นชัดเจน โดยเฉพาะความจำที่เป็นเลิศ เมื่อมีความสนใจในเรื่องใด ก็จะมีความรู้เชิงลึกในเรื่องนั้นอย่างละเอียด ยกตัวอย่างเช่น เด็กที่มีความสนใจในเรื่องอวกาศ ก็จะมีข้อมูลเกี่ยวกับดวงดาวทุกดวงอย่างละเอียด ทั้งชื่อเชิงตัวเลขและคุณลักษณะ รวมถึงการค้นพบใหม่ ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ทันสมัยและมีแหล่งอ้างอิงชัดเจน และยังสามารถสเก็ตภาพประกอบอย่างง่าย ๆ ให้ดูได้อีกด้วย

เด็กที่มีความสนใจเรื่องอาคารสูง ก็จะมีข้อมูลความสูง อันดับความสูง จำนวนชั้น ปีที่เริ่มสร้าง ปีที่สร้างเสร็จ ตั้งอยู่ที่ไหน เป็นของใคร ใช้ทำอะไรบ้าง มีลักษณะเฉพาะอย่างไร ทั้งข้อมูลในระดับประเทศและระดับโลก ตอบได้หมด และยังสามารถวาดรูปอาคารนั้นได้เหมือนจริงอีกด้วย

เด็กบางคนสามารถคิดเลขในใจได้อย่างรวดเร็ว แม้จะเป็นตัวเลขหลายหลักก็ตาม และมักพบว่าสามารถแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้เกินระดับชั้นเรียนไปหลายระดับมาก

เด็กบางคนสามารถเลียนเสียงตัวการ์ตูนที่ชื่นชอบ และจำบทพูดได้ทั้งเรื่อง ทั้ง ๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศและเด็กยังไม่รู้ความหมายเหล่านั้น

เด็กอีกหลายคนสามารถเรียนรู้ทักษะทางดนตรีได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเปียโน ซึ่งครูสอนดนตรีมักจะชื่นชมให้ฟังบ่อยครั้ง นอกจากนี้ ยังมีเด็กที่เรียนดนตรีไทยเพียงไม่กี่ครั้ง ครูก็ให้ตีระนาดเอกและพาทออกแสดงงานได้เลย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า มีออทิสติกประมาณร้อยละ 10 ที่มีความเป็นอัจฉริยะ หรือความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน มักเรียกกลุ่มเหล่านี้ว่า “ออทิสติกชาวองต์” (autistic savant) ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยหนึ่งของ “ชาวองต์ซินโดรม” (savant syndrome)

คำที่ใช้เรียกขานเหล่านี้ไม่ใช่คำศัพท์ที่ใช้ในการวินิจฉัยโรคทางการแพทย์ ตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก หรือเกณฑ์ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกันที่ใช้กันในปัจจุบัน แต่เป็นคำศัพท์ที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และนิยมใช้ต่อกันมา

“ชาวองต์ซินโดรม” (savant syndrome) เป็นชื่อที่ใช้เรียก กลุ่มผู้ที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความเป็นอัจฉริยะหรือความสามารถพิเศษเฉพาะด้านอยู่ในคนเดียวกัน ซึ่งมีความหลากหลายตั้งแต่ความสามารถแบบพิเศษ ไปจนถึงความสามารถแบบมหัศจรรย์ โดยพบได้ในกลุ่มออทิสติกมากที่สุดถึงร้อยละ 50

“ออทิสติกชาวองต์” (autistic savant) หรือที่จะเรียกว่า “อัจฉริยะ ออทิสติก” เป็นชื่อที่ใช้เรียก กลุ่มบุคคลอัจฉริยะหรือผู้ที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน ซึ่งเป็นออทิสติกร่วมด้วย ซึ่งก็คือกลุ่มชาวองต์ซินโดรมที่เป็นออทิสติกนั่นเอง ส่วนใหญ่พบว่ามีความจำแบบพิเศษ (memory ability) ที่สามารถจดจำข้อมูล ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ และตัวเลข ได้อย่างแม่นยำ เช่น จำเส้นทางเดินรถโดยสารและตารางเวลาได้ทั้งเมือง จำค่าพาย (Pi) ซึ่งเป็นค่าคงตัวทางคณิตศาสตร์ได้ถึงทศนิยมเป็นหมื่นตำแหน่ง ฯลฯ ซึ่งความจำแบบพิเศษนี้มักเป็นฐานของความสามารถด้านอื่นด้วย

ทักษะความสามารถพิเศษเฉพาะด้านที่พบ เช่น ความสามารถด้านศิลปะ (สามารถวาดรูปที่มีรายละเอียดสมจริง) ความสามารถด้านดนตรี (สามารถเล่นเครื่องดนตรีได้คล่องแคล่ว) ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ (สามารถคิดในใจได้อย่างรวดเร็ว) ความสามารถในการคำนวณปฏิทิน (เมื่อระบุวันเดือนปีทั้งในอดีตและอนาคต สามารถตอบได้อย่างรวดเร็ว ว่าเป็นวันใดในสัปดาห์) และความสามารถด้านทักษะกลไก มิติสัมพันธ์ (สามารถกะระยะทางได้แม่นยำโดยไม่ต้องใช้เครื่องมือวัด จดจำโครงสร้างที่มีความซับซ้อนได้แม่นยำ) ฯลฯ

โดยทั่วไป แบ่งออทิสติกชาวองต์ออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับความสามารถ ได้แก่ ทักษะเฉพาะส่วน (splinter skills) ซึ่งพบได้ค่อนข้างบ่อย ทักษะความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน (talented) ซึ่งพบได้หลากหลายด้าน และทักษะความสามารถมหัศจรรย์ (prodigious) ซึ่งพบได้น้อยมาก

กลไกการพัฒนาความอัจฉริยะหรือความสามารถพิเศษเฉพาะด้านในออทิสติก ยังไม่มีข้อสรุปที่แน่ชัด มีคำอธิบายจากหลายแนวคิด ได้แก่ การฝึกซ้อมอย่างหนักเช่นเดียวกับนักกีฬา ทำให้มีทักษะดีขึ้นตามชั่วโมงการฝึกซ้อม ลักษณะอาการขาดความสนใจในสังคมภายนอก ทำให้มีเวลาหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่สนใจได้มากขึ้น สมมติฐานเรื่องสมองซีกซ้ายที่ถูกทำลายบางส่วน ทำให้สมองซีกขวาซึ่งมีบทบาทเกี่ยวกับความจำ และความคิดสร้างสรรค์มาทำงานชดเชยมากขึ้น ฯลฯ

มีแนวคิดในการจัดให้ “ออทิสติกชาวองต์” เป็นกลุ่มย่อยหนึ่งของออทิสติก โดยศึกษาหาคุณลักษณะเฉพาะตัว พบว่า มีความแตกต่างจากกลุ่มออทิสติกที่ไม่มีความสามารถพิเศษ ดังนี้

มีความไวของประสาทรับสัมผัส (heightened sensory sensitivity) พฤติกรรมหมกมุ่น ย้ำคิดย้ำทำ (obsessional behaviors) ความสามารถทางเทคนิคกลไกและมิติสัมพันธ์ (technical/spatial abilities) และการคิดอย่างเป็นระบบ (systemising) สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ไม่มีความแตกต่างกันเรื่องทักษะทางสังคม และทักษะการสื่อความหมาย

ไม่ใช่เด็กออทิสติกทุกคนที่จะเป็นอัจฉริยะ และเด็กอัจฉริยะก็ได้เป็นออทิสติกทุกคนด้วยเช่นกัน

เริ่มจากภาพยนตร์เรื่องเรนแมนเมื่อ 30 กว่าปีก่อน และอีกหลายเรื่องที่ผ่านมาเกี่ยวกับอัจฉริยะออทิสติก อาจสร้างภาพจำหรือความเข้าใจผิดว่า ออทิสติกจะต้องเป็นอัจฉริยะ แต่ในความเป็นจริงเราพบความเป็นอัจฉริยะและความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน ได้เพียงร้อยละ 10 ของกลุ่มออทิสติก ในขณะที่อีกเกือบครึ่งพบว่ามีคามบกพร่องทางสติปัญญา (IQ ต่ำกว่า 70)

การทดสอบระดับเชาวน์ปัญญาในกลุ่มออทิสติก ค่าที่ได้อาจมีความคลาดเคลื่อนต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านภาษา ด้านพฤติกรรม และความร่วมมือในการทดสอบ นอกจากนี้ การทดสอบระดับเชาวน์ปัญญายังไม่สามารถวัดมิติด้านอื่น ๆ ของปัญญาหรือความสามารถ เช่น ด้านดนตรี ด้านศิลปะ ฯลฯ

เด็กอัจฉริยะ ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นออทิสติก หรือมีความบกพร่องทางพัฒนาการทุกคน จึงควรแยกให้ชัดเจนว่าเด็กเป็นกลุ่มไหน อัจฉริยะ (gifted) มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน (talented) หรือเป็นอัจฉริยะออทิสติก (autistic savant) เนื่องจากแนวทางการส่งเสริมพัฒนาและดูแลรักษามีความแตกต่างกัน ยังพบอีกว่ามีเด็กบางคนมีลักษณะอาการคล้ายออทิสติก (autistic-like) ซึ่งอาการเหล่านี้จะดีขึ้นเมื่อเติบโตขึ้น

ในอดีตเชื่อว่า การดูแลเด็กกลุ่มนี้จะต้องเลือกระหว่างการแก้ไขความบกพร่อง หรือจะส่งเสริมความสามารถพิเศษ เพราะเชื่อว่าเมื่อแก้ไขความบกพร่องจนดีขึ้นแล้ว ความสามารถพิเศษที่มีอยู่จะสูญหายไป

ในปัจจุบันพบว่า ความเป็นอัจฉริยะหรือสามารถพิเศษเฉพาะด้านเหล่านี้ ไม่ได้ลดลงหรือหายไปเมื่อพัฒนาการดีขึ้นตามความเชื่อแบบเดิม การส่งเสริมความสามารถพิเศษเฉพาะด้านที่มีอยู่ในเด็กออทิสติก โดยนำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียน ที่ทำงาน หรือที่บ้าน ยังพบว่าช่วยลดความบกพร่องที่มีในตัวเด็กควบคู่กันไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

Edelson SM. (2005). **Autistic savant**. [Online]. Available URL: <http://www.autism.org/savant.html>

Hughes JE, Ward J, Gruffydd E, Baron-Cohen S, Smith P, Allison C and Simner J. (2018). Savant syndrome has a distinct psychological profile in autism. **Molecular Autism**. 9(53): 1–18. <https://doi.org/10.1186/s13229-018-0237-1>

Jeon Y. (2016). Savant syndrome: a review of research findings. **Culminating Projects in Special Education**. 25. [Online]. Available URL: https://repository.stcloudstate.edu/sped_etds/25

Treffert DA. (2014). Savant syndrome: realities, myths and misconceptions. **J Autism Dev Disord**. 44: 564–71

Treffert DA. (2021). **Savant syndrome: FAQs**. [Online]. Available URL: <http://www.agnesian.com/page/savant-syndrome-faqs>

บทความทั้งหมดยินดีให้นำไป เผยแพร่เพื่อความรู้ได้ โดยกรุณาอ้างอิงแหล่งที่มา

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2565). **ออทิสติก ชาวองต์**. [Online]. Available URL: happyhomeclinic.com/savant03-autisticsavant.html

(บทความต้นฉบับ มกราคม 2549)